

Initiativer på erhvervsrettet VEU

Regeringen har som målsætning, at flere ufaglærte voksne skal være faglærte, hvilket skal opnås via den netop vedtagne erhvervsuddannelsesreform. Der udbydes samtidig over 3.000 forskellige AMU-kurser i dag. Effektevalueringer finder generelt positive beskæftigelseseffekter af AMU, mens løneffekterne er mere blandede.

Der lægges på den baggrund op til en række initiativer på erhvervsrettet VEU, *jf. boks 1*.

Boks 1

Oversigt over underinitiativer

- 2.1. Fra ufaglært til faglært.
- 2.2. Øget fokus på produktivitet og vækst i AMU.
- 2.3. Mere fleksibelt AMU.
- 2.4. Et AMU-system med afsæt i den enkeltes færdigheder.
- 2.5. En styrket voksensvejledning.
- 2.6. Bedre kobling af læse-, skrive- og regnekurser til praktisk læring.
- 2.7. Et mere robust og fremtidssikret AMU-system.
- 2.8. Bedre Efteruddannelse.dk.
- 2.9. Midlertidig lempelse for deltagelse i AMU for personer med forældet uddannelse.

2.1. Fra ufaglært til faglært

Med *Aftale om bedre og mere attraktive erhvervsuddannelser* etableres en erhvervsuddannelse for voksne (EUV). Dermed bliver vejen fra ufaglært til faglært mere gennemsigtig og målrettet, både for voksne med stærke og svage kvalifikationer.

Et af de centrale elementer i EUV er således at styrke erfarne voksnes muligheder for at tage en erhvervsuddannelse, idet voksne med relevant erhvervs erfaring fremover tilbydes en bedre og mere direkte adgang til en faglært kompetence, *jf. boks 1*.

Derudover forbedres virksomhedernes tilskudsvilkår for de voksne, som tager en erhvervsuddannelse uden praktik. Sigtet er at understøtte virksomhedernes tilskyndelse til at tilbyde deres erfarne medarbejdere et uddannelsesløft også senere i livet.

Tabel 1
Skoleundervisning og praktikuddannelse i EUV

	Målgruppebeskrivelse	Grundforløb	EUV-forløb i forhold til tilsvarende EUD	Praktik
Vej 1	Voksne, som på baggrund af RKV vurderes til at have minimum 2 års relevant erhvervs erfaring skal have et EUV-forløb <i>uden</i> praktikuddannelse.	Ikke mulighed for grundforløbselementer.	Skoleundervisningen er i udgangspunktet 10 pct. kortere end det tilsvarende hovedforløb i EUD.	Ingen praktik
Vej 2	Voksne med erhvervs erfaring eller tidligere gennemført uddannelse, som ikke eller kun delvist opfylder kravet om 2 års relevant erhvervs erfaring har adgang til et EUV-forløb med både skole- og praktikuddannelse.	Mulighed for 2. del af grundforløbet (20. uger).	Skoleundervisningen er i udgangspunktet 10 pct. kortere end det tilsvarende hovedforløb i EUD.	Maksimalt 2 år og kortere end praktik i en tilsvarende EUD.
Vej 3	Voksne som mangler erhvervs erfaring eller uddannelsesforudsætninger får adgang til et udvidet EUV-forløb, hvor skole- og praktikuddannelsen i høj grad svarer til det tilsvarende EUD-forløb.	Mulighed for 2. del af grundforløbet (20. uger).	Udvidet EUV-forløb med samme varighed som i EUD.	Samme varighed som EUD.

Erhvervsuddannelsesreformen udgør det centrale bidrag til regeringens målsætning om at løfte flere ufaglærte voksne til faglært niveau.

Der kan med arbejdsmarkedets parter etableres et arbejde om udvikling af kompetencepakker og forløb i AMU, som via merit kan indgå som led i EUV-forløbene for voksne. Det vil kunne understøtte ufaglærtes muligheder for til en vis grad at stykke en erhvervsuddannelse sammen gennem AMU-pakker, som i højere grad kan tilrettelægges, når det passer i forhold til produktionen på arbejdspladsen. Det skal endvidere tydeliggøres, hvordan AMU kan afkorte den enkeltes vej til at opnå en faglært uddannelse, *jf. nedenfor*.

2.2. Øget fokus på produktivitet og vækst i AMU

De afsatte VEU-midler skal i højere grad målrettes uddannelsesområder, som understøtter vækst og konkurrenceevne. Der lægges således op til en mindre midlertidig sænkelse af deltagerbetalingen på AMU på tekniske og merkantile kurser, herunder også certifikatkurser, som er nødvendige for, at ufaglærte og faglærte kan varetage en række opgaver i de danske virksomheder.

Deltagerbetalingen sænkes med ca. 3.000 kr. pr. årselev for tekniske og merkantile kurser.

2.3. Mere fleksibelt AMU

Manglende fleksibilitet i AMU kan bidrage til, at nogle grupper af ufaglærte og faglærte ikke har mulighed for at deltage i efteruddannelse. Der lægges således op til at øge fleksibiliteten i tilrettelæggelsen af AMU ved at styrke muligheder for 1) virksomhedsforlagt undervisning, 2) mere brug af fjernundervisning og 3) AMU på alle tidspunkter.

Ad 1. Virksomhedsforlagt undervisning. Der kan udmøntes en midlertidig takstforhøjelse til virksomhedsforlagt undervisning. Takstforhøjelsen udmøntes på

områder, som er særligt udstyrstunge, herunder på transport- og svejseområdet og på højteknologiske områder, hvor anvendelse af ny teknologi er afgørende for kursernes relevans. Derved bliver det mere attraktivt for institutionerne at afholde AMU-kurser i virksomheder, hvor det produktionsrettede udstyr udvikles og digitaliseres i et højt tempo.

Det skal også ses i sammenhæng med, at erhvervsskolerne kan have svært ved at foretage de nødvendige anskaffelser af tidsvarende undervisningsfaciliteter, særligt indenfor områder, hvor der sker en hurtig teknologisk udvikling, og hvor opdateret udstyr derfor er nødvendigt for at kunne tilbyde attraktiv efteruddannelse. Takstforhøjelsen vil blive udformet som en forsøgsordning, hvor aktiviteten følges tæt via tilsyn.

Ad 2. Mere brug af fjernundervisning. Digital læring afholdt som fjernundervisning, kan bidrage til at skabe større fleksibilitet i AMU-systemet for virksomheder og kursister. Øget brug af digital læring vil bl.a. kunne forbedre mulighederne for at deltage i AMU.

Fjernundervisning kan samtidig tiltrække nye målgrupper, som ikke har fundet de traditionelle afholdelsesformer attraktive. Det kan fx være personer, der er bosat og arbejder langt væk fra et relevant udbud af AMU eller personer, som i dag har vanskeligt ved at få arbejds- og familieliv samt uddannelse til at gå op i en højere enhed. Der afsættes en pulje, som kan benyttes til finansiering af henholdsvis udvikling af kurser til digital læring og styrkelse af lærerkompetencer til digital læring.

Ad 3. AMU på alle tidspunkter. Institutionerne har i dag mulighed for at udbyde AMU på alle tidspunkter af døgnet alle ugens dage, men gør det kun i begrænset omfang. Det skyldes formentlig både et begrænset udbud og en begrænset efterspørgsel.

Institutionerne kompenseres for at afholde AMU på alle tidspunkter. Der indføres en konkret tillægstakst, da institutionerne særligt på kort sigt må forventes at have højere udgifter til blandt andet lærerløn m.v. for AMU som afholdes udenfor skolernes normale åbningstid. Undervisningsministeriet vil i forsøgsperioden på 3 år følge udviklingen tæt.

Deltagerbetalingen vil være på samme vilkår, og med samme deltagerbetaling på alle AMU kurser uanset det tidspunkt på døgnet eller ugen de foregår.

AMU til alle tider er en understøttelse af et fleksibelt AMU-system som også vil blive udbudt og gennemført jf. udbudsforpligtelsen uden for dagtimerne, og dermed et supplement til de nuværende AMU-tilbud, hvor AMU typisk foregår i dagtimerne mellem 8-16. Ved at give institutionerne bedre mulighed for at udbyde og gennemføre AMU-kurser på alle tidspunkter af døgnet og på alle ugens dage, er der mulighed for at tiltrække nye målgrupper, som i dag ikke har mulighed for eller ønsker at deltage i AMU.

2.4. Et AMU-system med afsæt i den enkeltes færdigheder

Øget brug af standardmerit og realkompetencevurdering skal bidrage til, at den enkelte undgår dobbeltuddannelse samtidig med, at det i højere grad tydeliggøres, hvis et AMU-kursus giver merit til fx en erhvervsuddannelse. Sigtet er at sikre den enkelte et overskueligt uddannelsesforløb, hvor vedkommende i langt højere grad får godskrevet allerede opnåede kompetencer. Der lægges med EUV-konceptet op til at udbrede brugen af standardmeritter til AMU. Dermed bliver det tydeligere, hvilke AMU-kurser der giver merit til faglært niveau, ligesom standardmerit vil gøre det nemmere for institutionerne at udarbejde en realkompetencevurdering i forbindelse med deltagelse i AMU.

Derudover skal der mere fokus på de muligheder, der er for, at den enkelte kan få et samlet kompetencebevis, som *dels* skal sikre den enkelte papir på faglige kompetencer, og *dels* kan indgå i en uddannelsesplan, hvis kursisten på et tidspunkt skulle ønske at tage en EUV. Der kan bl.a. ske ved at sætte mere fokus på det allerede eksisterende it-værktøj *min kompetencemappe*, som kan samle dokumenter for den enkelte person (og virksomhed) for at give et samlet overblik over den enkeltes kompetencer og vejen til uddannelse.

Der lægges op til, at *min kompetencemappe* og de metoder og værktøjer, som *min kompetencemappe* indeholder revideres, med henblik på at smidigøre brugen heraf og skabe endnu bedre muligheder for, at borgere kan få beskrevet og dokumenteret deres realkompetencer. Målet er, at alle kursister elektronisk skal kunne se de arbejdsmarkedsuddannelser og AMU-beviser, de har opnået ved deltagelse i AMU. Undervisningsministeriet vil undersøge mulighederne for en mere automatisk registrering af deltagelse og gennemførelse af AMU mv.

Hjemmesiden opdateres samtidig således, at hjemmesidens funktioner kan anvendes på flere elektroniske platforme (smartphones, tablets etc.). Det vurderes på den baggrund, at anvendelsen af ”min kompetencemappe” fremmes betydeligt. Herudover foreslås det, at der igangsættes en informationskampagne om *min kompetencemappe* og mulighederne for at dokumentere realkompetencer.

For at fremme brugen af *min kompetencemappe* og brugen af realkompetencevurdering yderligere, foreslås det endeligt at fjerne deltagerbetalingen til arbejdsmarkedsuddannelsen ”Den personlige uddannelses- og jobplan” i en forsøgsperiode. Det vil gøre det mere attraktivt at arbejde med *min kompetenceplan* og understøtte, at flere får vurderet deres kompetencer.

2.5. En styrket voksenvejledning

Kortuddannede deltager relativt mindre i voksen- og efteruddannelse end andre grupper på arbejdsmarkedets til trods for, at der findes en bred vifte af relevante tilbud. Der afsættes derfor midler til en styrket voksenvejledning i 2015-2016, som skal understøtte en etablering af et forbedret tilbud om individuel vejledning og rådgivning over for voksne kortuddannede.

Inden initiativet udløber, skal der tages stilling til, om indsatsen skal fortsætte inden for VEU-centrenes ordinære bevilling.

2.6. Bedre kobling af læse-, skrive- og regnekurser til praktisk læring

Der lægges som forsøg op til at afvikle deltagerbetaling på AMU-dansk og AMU-matematik for personer med behov, hvis kurset tages i sammenhæng med et andet AMU-kursus. Sigtet er at styrke den enkeltes almene kompetencer, hvilket samtidig kan bidrage til, at den enkelte oplever at få et større udbytte af et AMU-forløb.

Forslaget skal ses i sammenhæng med, at tidligere erfaringer har vist, at en sammenhæng mellem den almene og den erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse kan være et godt redskab til at motivere voksne med læse-, skrive- og/eller regnevanskeligheder til at deltage i almen undervisning. Det skyldes bl.a., at den almene undervisning derved bliver mere anvendelsesorienteret og jobnær, idet der kan tages udgangspunkt i konkrete opgaver og problemstillinger fra arbejdspladsen.

Forslaget skal ses i lyset af, at det kun i begrænset omfang er lykkedes at forbedre kursisters muligheder for at kombinere AMU og FVU. Det skyldes bl.a., at det ofte er forskellige uddannelsesinstitutioner, som udbyder forløbene, ligesom regler og rammebetingelser er forskellige. Dertil kommer, at FVU ofte består af længere forløb, mens AMU hovedsageligt udgøres af meget korte uddannelsesforløb. Det kan derfor være svært at kombinere AMU og FVU.

2.7. Et mere robust AMU-system

I 2008-2010 var aktiviteten på AMU høj. Samtidig var der en midlertidig takstforhøjelse på i alt 110 mio. kr. på AMU, som indebar store overskud i AMU-systemet. Med udgangen af 2010 bortfaldt 80 mio. kr. af takstforhøjelsen, mens der med udgangen af 2011 bortfaldt yderligere 30 mio. kr.

Aktiviteten på AMU er faldet i 2011 og 2012, hvilket har medført, at der i dag er underskud hos mange af AMU-udbyderne. Det må forventes at underskuddet på sigt kan nedbringes i takt med, at skolerne tilpasser sig et lavere aktivitetsniveau, herunder også gennem en evt. tilpasning af skolernes samlede udbud.

Det kan dog overvejes at indføre en midlertidig takstforhøjelse på 27 mio. kr. i 2014, 36 mio. kr. årligt på AMU i 2015-2017 og ca. 18 mio. kr. i 2018 målrettet udvalgte kurser, *jf. appendiks*. Sigtet med den midlertidige takstforhøjelse er at sikre udbud, kvalitet og forsyningssikkerhed også i perioder med svingende aktivitet.

Derudover lægges der op til at gennemføre et styringseftersyn af AMU, herunder et taksteftersyn. Det skal understøtte institutionernes arbejde for at opnå en holdbar økonomi også på længere sigt med henblik på at sikre et mere robust og fremtidssikret AMU-system, som er mindre følsomt over for store aktivitetsudsving. Styringsanalysen skal afdække hvilke tiltag, der kan bidrage til at styrke bæredygtigheden på længere sigt i AMU, og belyse effekterne af indsatsen. Der skal bl.a. fokus på, om der er nogle grundlæggende elementer af styringen, der kan håndtere de udfordringer, som AMU-området står over for. Det kan bl.a. undersøges, om

taksterne kan indrettes på en mere hensigtsmæssig måde. Samtidig skal behovet for den geografiske spredning af AMU afdækkes. Endvidere kan det undersøges, om der er potentiale for øget brug af fjernundervisning og virksomhedsforlagt undervisning.

2.8. Bedre Efteruddannelse.dk

Hjemmesiden *Efteruddannelse.dk* har gennem den seneste tid fået kritik for manglende brugervenlighed. UNI-C - Styrelsen for It og læring vil derfor igangsætte en brugerundersøgelse, hvor alle de forskellige brugere af siden inddrages. Sigtet er at få klarlagt brugerne behov og ønsker til funktionalitet.

På baggrund af brugerundersøgelsen vil UNI-C foretage de nødvendige justeringer, så portalen bedre imødekommer brugernes behov. Det kan fx være en midlertidig virksomhedssupport, idet der tidligere har været ønsker om en central support. Brugerundersøgelsen vil evt. også pege på behovet for en ny indgang til *Efteruddannelse.dk* for små og mellemstore virksomheder, så siden bliver mere tilgængelig for dem. Det kan øge disse virksomheders tilskyndelse til at efter- og videreuddanne deres medarbejdere.

2.9. Midlertidig lempelse for deltagelse i AMU for personer med forældet uddannelse

Reglen om fuld deltagerbetaling for personer med en forældet videregående uddannelse (uddannelsen har ikke været anvendt de sidste 5 år) ændres midlertidigt. Disse personer omfattes som et forsøg af de ordinære deltagerbetalingsniveauer på AMU i perioden 2015-2017. Herved får personer med forældede videregående uddannelser bedre muligheder for brancheskift, idet omkostningen ved at sende disse medarbejdere på AMU-kurser vil svare til omkostningen for faglærte og ufaglærte medarbejdere, som i praksis udfører de samme jobfunktioner. Personer med forældet uddannelse kan modtage VEU-godtgørelse i dag.

Tilsynsindsatsen styrkes samtidig for at sikre, at AMU-kursisterne og skolerne overholder reglen om, at kursisten ikke må have anvendt den videregående uddannelse de seneste 5 år og der lægges i den sammenhæng op til, at kursisten tilmeldes med en tro og loveerklæring, ligesom der vil blive lavet et stikprøvebaseret tilsyn på konkrete institutioner og kurser. Det skærpede tilsyn vil også omfatte udbetaling af VEU-godtgørelse til personer med forældet uddannelse.

Økonomi

Det skønnes foreløbigt og med væsentlig usikkerhed, at initiativerne vil øge aktiviteten på AMU med i alt godt 160.000 kursister svarende til ca. 2.500 årselever og indebære merudgifter på i alt ca. 643 mio. kr. i 2014-2020, *jf. tabel 2*. Forbruget på de enkelte initiativer følges nøje, og mhp. på at understøtte udmøntningen kan det aftales at flytte bevilling mellem initiativer, hvis udviklingen afviger fra det forudsatte.

Tabel 2**Økonomiske konsekvenser**

Mio. kr., 2014-pl.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	I alt
2.1. Fra ufaglært til faglært.	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2. Produktivitet og vækst i AMU	0	13	16	16	3	0	0	47
2.3. Mere fleksibelt AMU, herunder:	0	37	31	31	4	0	0	104
- Virksomhedsforlagt undervisning	0	14	16	16	2	0	0	48
- Øget brug af fjernundervisning	0	10	0	0	0	0	0	10
- AMU på alle tidspunkter	0	14	15	15	2	0	0	46
2.4. AMU med afsæt i den enkelte	2	8	3	3	1	0	0	15
2.5. En styrket voksenalvejledning.	0	10	10	0	0	0	0	20
2.6. Læse-, skrive- og regnekurser i AMU	0	3	7	7	7	7	1	34
2.7. Robust og fremtidssikret AMU-system ¹⁾	27	60	82	83	48	5	0	305
2.8. Bedre efteruddannelse.dk	1	4	4	0	0	0	0	9
2.9. Midlertidig lempelse for deltagelse i AMU	0	22	38	38	11	0	0	109
I alt	30	156	191	178	75	12	1	643

¹⁾: Heri er indeholdt midler til tilsyn og systemudvikling mv.

Kilde: Undervisningsministeriet.

Appendiks: Et mere robust AMU-system

Takstforhøjelsen fordeles mellem udvalgte kompetenceområder målrettet særligt industriens udstyrstunge erhverv, som i 2012 var underskudsgivende. Den samlede takstforhøjelse hertil udgør 27 mio. kr.

Den foregår ved at flytte såkaldte ”familiegrupper” en takstgruppe op. Takstforhøjelsen er placeret på følgende familiegrupper:

- El-området/automatik og styring (fra takstgruppe 5 til 6).
- Maskinbetjening, mindre maskiner/CAD/CAM/CNC/maskiner (fra takstgruppe 5 til 6).
- Bygning (fra takstgruppe 6 til 7).
- Svejseuddannelser (fra takstgruppe 10 til 11).
- Plastsvejsning (fra takstgruppe 11 til 12).
- Tilberedning/servering/ rengøring (fra takstgruppe 2 til 3).
- Montage/systemteknik (fra takstgruppe 5 til takstgruppe 6).

Af de 20 mest anvendte AMU-kurser for industriens medarbejdere er 18 af kurserne placeret i takstgruppe 3, og heraf er 16 placeret i familiegrupperne teori og teori med øvelser.

De to familiegrupper var i 2012 de to familiegrupper med størst underskud. Historisk set har der også været underskud på disse familiegrupper, hvorfor en relativt stor andel af takstforhøjelsen, som blev udmøntet af globaliseringsmidler i 2008-2010, blev placeret på takstgruppe 3. Udover den nævnte takstforhøjelse på 27 mio. kr. afsættes der yderligere 9 mio. kr. i 2015-2017 til takstforhøjelser som udmøntes i efter konkret drøftelse med LO og DA. Udgangspunktet, er at de placeres i takstgruppe 3.

Det er muligt, at revurdere placeringen af hele takstforhøjelsen på familiegrupper, dog så takstforhøjelsen holder sig inden for den samlede ramme på 36 mio. kr.